

Politična lista: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se plačajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravištvu sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Počtnina plačana v gotovini

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravištvio je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se morete govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine poslate. Telefon interurban št. 113.

23. števil.

Maribor, dne 26. februarja 1923.

Letnik XV.

Vollne prognoze.

Kandidatne liste so vložene. Koliko jih je po celi državi, se sedaj še ne da reči, gotovo se niso preštete, ker so zlasti po Srbiji od ene in iste stranke kar po dve ali celo po tri in ker je cela vrsta novih frakcij ali stranic, o katerih se doslej še ni slišalo, lahko pa rečemo, da se bo nad 2000 kandidatov pulilo za 313 mandator. Glavne liste, oziroma stranke so Pašičevi radikali, ki imajo pa v nekaterih krajih tudi po več list, ker se nekateri kandidati niso hoteli umakniti. Protičevi ali neodvisni radikali, demokrati, Pribečičevi demokrati, dvojni, ponekod celo trojni zemljoradniki, dvojni muslimani, republikanci, hrv. seljački ali Radičevi republikanci, dvojni socialisti in pa slovenska oziroma hrvatska ljudska stranka, ki je ostala edina brez razdorov in sporov.

Tem glavnim strankam deli beograjska prognoza mandate tako-le: Pašičevcem do 80, Protiču 15, demokratom do 60, Pribečiču 15, Radiču 45, zemljoradnikom 25, muslimanom 20, socialistom 20, »klerikalcem« 15 in kakih 18 pa skupno raznim frakcijam. To je seveda Pašič-Pribečičeva prognoza, ki bi hotela dokazati, da je po volitvah edina rešitev za centralizem zopetna zveza radikalov in demokratov.

Prezgodaj se še postavljajo prognoze, ko še ne poznamo štela kandidatnih list in kandidatov, lahko se pa reče, da v novem parlamentu nobena stranka ne bo imela večine in da bo v njem čisto nova grupacija. Na eni strani bodo zagovorniki centralistične ustave, na drugi pa revizionisti. Na eni strani bo Pašič, na drugi pa Protič. Pašiča se bodo oklenili Pribečiči, vladni muslimani, (Maglajičeva skupina) samostojneži kolikor jih pač še ostane in še nekaj drugih iz raznih malih, sedaj vzniklih stranic, ki so za centralizem in za centralistično ustavo ali se pa dajo podkupiti. Da bi Pašičevci spravili skupaj 80 mandator, kakor pravijo, je izključeno, kakih 80 jih bo komaj s Pribečiči in drugimi branitelji centralizma vred.

Demokrati so že sedaj razcepljeni, po volitvah bodo pa še bolj, ker bo šla mnogo močnejša Davidovičeva skupina na revizionistično Protičev stran, manjša Pribečičeva se bo pa Pašiča držala. Z drugimi predstavniki dosedanje opozicije bo imela revizionistična skupina gotovo nad sto poslancev in potem pride še skrajna levica republikancev in socialistov, raznih nians, katerih bo gotovo tudi kakih 100.

Tako bo dvetretjinska večina proti današnjemu režimu in sistemu in komaj ena tretjina za dosedanjim kurz. Lahko se zgodi, da bo nekaj poslancev izključnih ali pa, da sploh ne pridejo v parlament, pa tudi v tem slučaju centralisti ne bodo imeli večine in tako je samo dvojno mogoče: ali revizionistična vlada ali pa nove volitve.

Da so Pašičevi radikali na drugo tudi pripravljene, je razvidno iz raznih izjav ob volilni agitaciji. Tako je rekel neki novopečeni general, da bo tudi vojska pomagala pri volitvah, ki naj bi se tako dolgo razpisovale in tolikokrat vršile, dokler Pašič ne zmaga in neki radikalni kandidat je govoril po Bosni, da radikali hočejo in morajo vladati, pa če bi bilo potrebno tudi s »kuršum«-sistemom.

Zadnji časi so pognali razne stranke v hude krize. Pojavile so se opozicije proti vodstvu, pristaši se niso dali več potolažiti s praznimi in dvoličnimi besedami in zahtevali so, da stranke jasno pokažejo svoje namere. Dokler Pašič ni pokazal svojih kart, se je vse krilo pod enotnim krovom radikalne stranke in celo Protič ni mislil razbijati enotne stranke, ko je Pašič iznesel svoj velesrbski program, je pa moral tudi Protič odločno nastopiti ter osnovati svojo stranko. Volitve bodo do pravega in končnega razkola privedle tudi demokrate in imeli bomo Davidovičev in Pribečičev stranko.

Tudi na Hrvatskem so se ločili šovinistični in za sporazum dostopni elementi. Hrvatski blok se je razbil. Stranka prava ali frankovci so ostali kot veliko-hrvatska struja osamljeni in volitve bodo gotovo pokazale, da tudi na Hrvatskem prevladuje ideja sporazuma in revizije ustave.

V Sloveniji bo 18. marec dan obsodbe in poraza za centraliste in če bodo tudi drugod vsaj približno tako znali nastopati proti strankam, ki kažejo v besedi in na papirju drugačen program, kakor ga pa dejansko izvajajo, smo lahko prav zadovoljni.

Politični položaj.

Dr. Seipel o vprašanju koroških Slovencev. Beograjski sotrudnik zagrebske »Slobodne Tribune« je izprosil pogovor z dr. Seipлом, ki ga sedaj priobčuje v svojem listu. Med drugim je zaupnik »S. T.« vprašal dr. Seipla, ako so mu znane pritožbe slovenskih listov zaradi arogantnega obnašanja avstrijskih oblasti napram slovenskemu prebivalstvu na Koroškem. Dr. Seipel je odgovoril: »Da, toda ne v tem smislu, kakor so

se ta poročila glasila. Nezadovoljnost pri Slovencih na našem ozemlju je čisto prosvetnega značaja. Po mojem mnenju je treba to vprašanje čim preje rešiti in pozikusiiti hočem, da se o njem o priliki tega sestanka razpravlja. To vprašanje je bilo pred avstrijsko vlado mnogokrat na dnevnem redu, a rešiti ga ni bilo mogoče, ker je bilo treba prej izvesti mnenje vaše vlade.« — Dr. Seipel je tudi na posvetovanju z beograjsko vlado obljubil, da bo ugotovil vsem upravičenim zahtevam in sedaj je treba vprašati, ali se je naša vlada na razpravo o koroškem vprašanju tudi dovolj pripravila. Slovenska ljudska stranka je po svojem načelniku vladno opozorila na zahteve našega življa pod Avstrijo, več pa ne more storiti, ker nima v rokah izvrševalne oblasti. Pač pa je v vladi minister iz Slovenije dr. Zupanič in njegova dolžnost je, da se zavzame za koroške Slovence.

Radikali so postavili volilne liste v 44 okrožjih, demokrate pa v 55.

Spori med oficijelnimi radikali. Glavni odbor radikalne stranke ima sejo za sejo in pri vsaki se obravnavajo razne pritožbe in spori v radikalni družbi. Tudi na zadnji seji so se prebiral razna poročila, med drugimi najprvo poročilo radikalne organizacije v Virovitici. V tem poročilu se virovitiški radikali pritožujejo, da je minister dr. Laza Marković ukinil sekvester nad imetjem grofa Mailacha. Dopis opozarja vodstvo radikalne stranke, da je ta čin radikalnega ministra zelo oškodoval tamonjše prebivalstvo, vsled česar se mora ta odredba takoj preklicati. Če vlada ne ukinitve takoj ne preklic, groze virovitiški radikali, da bodo izvajali pri volitvah svoje posledice. — Nato so se obravnavala vprašanja kandidatnih list. Ugotovilo se je, da je poleg Protičevih neodvisnih radikalnih list še 16 drugih, neoficijelnih radikalnih list. Glavni odbor je sklenil, volilce opozoriti na liste, ki jih priporoča oficijelna radikalna stranka, ter jih pozvati, naj glasujejo le za oficijelne kandidate. To ne bo dosti pomagalo. Če bi bili volilci tako sigurni in ubogljivi, potem ne bi bilo kar 16 drugih neoficijelnih list.

Radčeva volilna smola. Na Kranjskem je sodišče Radičevu kandidatno listo zavrnilo, ker ni bilo uverljivega predstavnika. Radičev glasilo »Slobodni dom« to poročila in še pristavlja, da je bila volilna smola tudi drugod. V Bači, Banatu in Baranji liste niso sprejeli, ker je bila prepozno vložena, v severni Dalmaciji je pa zajedničarski vodja dr. Drinković pregovoril ljudi, da so šli na njegovo listo.

Volilna svoboda v Bosni velja samo za Pašičeve in Pribečičeve pristaše. Ako se kdo drzne agitirati za kako drugo stranko, mora v zapor. Ako pa izjavi kateri od uradnikov, da bo pri volitvah glasoval za Radičev stranko, mora pa takoj iz Bosne.

Volilna svoboda v Bosni velja samo za Pašičevce in ko so v Rogatici radikali in žandarji pretepali zemljoradniškega kandidata Dimitrijeviča pred očmi srezkega načelnika Paniča, sedaj pa doznavamo, da je ta načelnik dal tudi zapreti kandidata »slozhnih Hrvatov«, seljaka Matanoviča, ker je pobiral podpise za kandidatno listo. Načelnik je mislil s tem preprečiti vlogo liste, pa se mu ni posrečilo. Delo zaprtega kandidata so drugi nadaljevali in lista se je pravočasno vložila. Radi Dimitrijeviča in tega slučaja se je posebna deputacija pritožila pri notranjem ministru in ta je obljubil strogo preiskavo.

Po svetu.

Novi češki finančni minister. Za naslednika dr. Rašina je predložila češka narodno-demokratska stranka kot parlamentarca ing. Bohuslava Bečka, kot neparlamentarca pa šefa bančnega urada Avgustina Novaka. Ministrski svet je sklenil, naj bo dr. Rašinov naslednik parlamentarec in tako bo poslanec ing. Bečka predložen v imenovanje za finančnega ministra.

Italijanska fašistovska milica. Poveljnik italijanske narodne milice dr. Italo Balbo je dal nekaj pojasnil o fašistovski narodni milici: Milica bo štela 150.000 mož, v slučaju potrebe 200.000 mož. Njen namen je omogočiti Mussoliniju, da z vsem mirom dovrši delo revolucije in izvede najdržnejše reforme. Pri tem se ne sme pozabiti velikih moralnih nalog milice med mladino, ki jo bo prekvasila z duhom discipline in izurila v orožju. Fantje, ki bodo od 17. leta služili v milici, bodo pohajali k vojakom že popolnoma izvežbani v vseh vojaških poslih in dolžnostih. — V milici se je s posebnim ukazom ustanovil najvišji čin z naslovom »caporale della Milizia«. Ta čin bo smelo nositi vselej le 20 oseb in se bo podeljeval vedno s posebno utemeljitvijo. Kot prvi je bil imenovan za častnega korkorala ministrski predsednik Mussolini.

Iz Poruhrja. Francoske okupacijske oblasti so vsem članom nemške vlade prepovedale bivanje v zasedenem ozemlju. Izdan je nalog, da morajo vsakega ministra, na katerega bi našli, prijeti in izročiti zasedbenim oblastim. Francosko vojno sodišče v Bredey je obsodilo celo vrsto nemških policijskih uradnikov na do polletno ječo in globo po 200.000 mark, ker

niso hoteli pozdravljati francoskih oficirjev. Na francosko-belgijski konferenci so razpravljali o novih odredbah za ruhrsko ozemlje, posebno o zaplembi na tem ozemlju izdelanega blaga v korist zaveznikom. Zaplemba se nanaša na polizdelano blago in na popolnoma izdelane fabrikate. Izdala se bodo potrebna navodila, da ne bodo nevtralne države prizadele radi izvozne prevozi. Uvesti nameravajo tudi pobiranje carine za inozemsko blago, ki se uvaža v Nemčijo. Določili so tudi splošna načela za slučaj, če bi se uvedla nova denarna veljava v zasedenem ozemlju. Pri tem bo sodeloval poseben francosko-belgijski konzorcij.

Wranglovci za okupirane nemške pokrajine in rudnike. V Carigradu so naložili tri parobrode ruskih beguncev, katere so prepeljali v Neapelj, od tam v Genovo in iz Genove jih bodo odpremili v Marsiljo. Ti Wranglovci so po največ delavci, katere bodo poslali Francozi v ruhrske rudnike, da zamenjajo z njimi nemške delavce.

Glede memelskega vprašanja je poslal ruski zunanji komisar angleški, francoski in italijanski vladi noto, v kateri protestira proti odločitvi v memelskem vprašanju. Sovjetska vlada odločno odklanja tako rešitev, ki ogroža ravnotežje v baltičskih državah in izživa nov mednarodni konflikt. Memelsko vprašanje se ne bi smelo rešiti brez sodelovanja prizadetih. Gospodarstvo Rusije je odvisno v veliki meri od rešitve memelskega vprašanja in vprašanja memelske luke je za rusko zunanjo trgovino največjega pomena. Zavezniki so sovjetsko spomenico z dne 22. decembra 1922 popolnoma prezrli, zato odklanja sovjetska vlada vsako odgovornost za zapletljaj, ki bi utegnili nastati zaradi omalovaževanja njenih ugovorov.

Zarotniški proces v Bukarešti. Obdolženci izpovedujejo, da je šef tajne organizacije, ki je hotela izvršiti tudi atentat na rumunskega kralja, sam bivši ogrski ministrski predsednik Štefan Friedrich, ki je obiskal sedaj tudi Italijo, da se še bolj izšola pri italijanskih fašistih.

Beleške.

Karakteristika Svetozarja Pribečiča. Zagrebska »Slobodna Tribuna« je prinesla to-le pomembno karakteristiko Pribečiča. Ona piše: Pribečič pozna samo dve poti do edinega cilja — oblasti. Kakor hitro je došel do krmila oblasti, je poznal samo silo, če se pa hoče zopet polastiti oblasti, pa se poslužuje demagogije. Pribečiču sta znana tudi samo dva vzora: ko ima v rokah moč in oblast, mu je ideja Tisza, ko pa se hoče priplaziti do oblasti pa — Mussolini.

O povojnem nacionalizmu v naši državi piše »Slobodna Tribuna« sledeče: Ta naš povojni nacionalizem je ustvarjen pod izrazito zaščito sile in države. On se je začel takoj v imenu države, a sedaj že napoveduje v ime nu kralja smrt vsem onim, ki so drugega mišljenja. V plemenski borbi se je ta naš nacionalizem poslužil policije in se je začel oboroževati proti neoboroženim. — Prenapeti in umetno ustvarjeni nacionalizem je začel uničevati ekonomske vrednosti in posebno še stroje po tiskarnah. Nacionalizem je sledil nadalje potu revolucije. Boj nacionalizma v naši državi nima pečata heroizma, ker še doslej ni prav nič — riskiral.

Oficirska obznana. Vojni minister je izdal posebno naređenje na vojaške oblasti, naj strogo pazijo na to, s kom se shajajo oficirji in kaj govorijo v družbah civilistov. Zaukazal je, da se mora strogo postopati proti onim, ki bi v privatnih družbah kritizirali postopanje vlade in posebej še vojnega ministrstva ali pa bi se sestajali ali občevali z osebami, ki so bile obsojene v političnih procesih. To je prava »obznana« in gotovo se je organizirala tudi na široko razpredena špijonaža, da se bo dalo dognati, s kom se oficirji družijo in kaj govorijo.

Kaj je z denarjem za vojake? Ko so bili Srbi na solunski fronti, so pred dobrimi petimi leti zavezniki Angleži in Francozi izročili srbskemu vojnemu ministrstvu toliko denarja, da bi vsak vojak iz fronte dobil odpravnino od 500 frankov. To je bilo tako zagotovljeno in objavljeno, da se je vsak vojak-borec zanašal na ta denar in da so mnogi nanj dvigali tudi posojila. — Najprej se je reklo, da bo denar izplačan ob odpustu, pozneje pa, da še le doma potom domačih oblasti, ko se vse uredi. Solunski borci so šli domov, frankov pa še danes nimajo. Na vojno ministrstvo pišejo sedaj pisma, zahtevajo to odpravnino ter grozijo, da napravijo vladi velik škandal s pritožbo na francosko in angleško vlado, če se jim franki takoj ne izplačajo.

Iz naših zborovanj.

Shodi dr. Hohnjeca včerajšnjo nedeljo v Ločah (po rani sv. maši), pri Sv. Jerneju (po večernicah) in v Sp. Lažah (ob petih popoldne) so bili vsi izredno dobro obiskani. Povsod je bilo tudi precejšnje število mož, ki so prej pripadali drugim strankam, pa so uvideli, da je rešitev Slovenije in Slovencev edino v Slov. ljudski

stranki. Dokaz za to je bilo splošno pritrjevanje programu in vobče vsem izvajanjem poslanca dr. Hohnjeca. Še bolj učinkovito pa bodo to dokazale volitve dne 18. marca.

Zborovanja poslanca dr. Hohnjeca: Nedelja, 25. februarja po rani sv. maši v Ločah, popoldne po večer- nica pri Sv. Jerneju, ob petih popoldne na Spodnjih Lažah. V torek, sredo in četrtek shodi v Ljutomerski župniji. Nedelja, 4. marca, po rani sv. maši v Zrečah, po drugem cerkvenem opravilu v Stranicah, popoldne v Konjicah. V ponedeljek, dne 5. marca ob 10. uri pred- poldne pri Sv. Kunigundi na Pohorju, v torek, 6. marca ob 10. uri na Koblju. V četrtek, 8. marca ob 3. uri po- poldne v Verzeju. Nedelja 11. marca po ranem cerkve- nem opravilu v Gornji Radgoni.

V župniji Sv. Križa pri Ljutomeru je imel posla- nec dr. Hohnjec pretekli teden te shode: v torek, dne 20. februarja ob treh popoldne v Križevcih. V sredo ob 10. uri v Gerlavi, ob dveh popoldne v Lokavcih, ob štirih v Logarovcih. V četrtek ob 10. uri predpoldne v Stari Novi vasi, ob dveh popoldne v Vučji vasi. Vsi shodi so bili prav dobro obiskani. Razporeženje med volilci za našo stranko izvrstno.

Okrajni volilni shod Slovenske ljudske stranke za slovenjebistriški okraj se vrši nepreklono v nedeljo, dne 11. marca po pozni sv. maši v Slov. Bistrici v pro- storih hranilnice. Volilci SLS iz vseh župnij, pridite v obilnem številu! Govorijo naši kandidati in drugi go- vorniki iz Maribora. Agitacija naj pojde od občine do občine!

Na Prihovi priredi Ljudska stranka in Kmetiska zveza v nedeljo, 4. marca, po rani sv. maši shod. Na zborovanju govori ravnatelj dr. Jerovšek. Somišljeniki, pridite!

Volilni shodi kandidata Žebota ob državni meji. Včeraj, dne 25. februarja so se vršili dobrouspeli volilni shodi po rani maši pri Sv. Ani v Slov. gor. pod pred- sedstvom župana g. Župeca, ob pol 2. uri pri «Steg- hanzlu» na Ščavnici, pod predsedstvom župana S. Mo- lija za okolico Gornjega Čmureka in zvečer ob 6. uri pri tovarni na Sladkem vrhu. Na shodu pri «Steg- hanzlu» so bili zbrani po večini nemški kmetje in de- lavci krščanskega prepričanja. Prosili so kandidata, naj jim naš program tolmači v njih jeziku. Ker so sloven- ski zborovalci s tem soglašali, je to tudi storil. Na zbo- rovanje pa je došel nadučitelj g. Jakopec od Marije Snežne in je izzival zborovalce, kateri so ga posadili na hladno. To razburjenje bi se gospod šolski vodja bil lahko prihranil. Vsa ta zborovanja so pokazala, da je ljudstvo na celi črti od Sv. Ane do Špilja na strani SLS.

Volilni shodi kandidata Žebota so se vršili: dne 11. februarja pri Sv. Martinu, Sv. Barbari in Sv. Ru- pertu, dne 18. februarja pri Sv. Trojici, Sv. Lenartu (okrajni volilni shod) in Sv. Jurju, dne 19. februarja pri Sv. Antonu, dne 20. februarja pri Sv. Benediktu, dne 25. februarja pri Sv. Ani, na Ščavnici in Sladkem vrhu, dne 26. februarja v Selnici in Čeršaku. — Nadaljni sho- di se vršijo dne 27. februarja na Stari gori in Vrtičah, dne 4. marca v St. Jakobu, Jarenini in St. Ilju pri Cirk- nici.

RESNICA O DR. KUKOVCEVEM SHODU V ZGORNJI POLSKAVI.

Dr. Kukovec in njegov liberalni kandidat Gumzej sta se zadnji petek prikradla od nekod na Zgornjo Pol- skavo. Tukaj ima 86 let stara baronica Post veliko po- sestvo. Ker nima dedičev, je pripravljena posestvo raz- prodati domačinom, kar ji pa brani sekvester in razni agrarni uradi, ki nočejo potrditi pogodb. Ljudstvo je ra- di tega postopanja naših oblasti skrajno ogorčeno, po- sebno še za to, ker so postavili baronici za sekvestra nekega uradnika kneza Windischgrätza iz Konjic, ki baronici dela raznovrstne težave. To ogorčenje našega ljudstva so uporabili demokrati, hoteli naše dobro ljud- stvo pridobiti za-se. Naš nadučitelj g. Sabati je po šo- larjih razposlal po župniji vabila s katerimi vabi na važen shod vse tiste, ki se zanimajo za grajščinsko po- sestvo. Razširili so povsod tudi novico, da pridejo na to zborovanje visoki gospodje iz Beograda in da se bo na tem shodu odločilo usoda Postovih posestev. Na ta sestanek se je vabilo tudi po raznih občinah izven na- še župnije. Na ta način so seveda zbornali skupaj ve- liko število ljudi, ki se zanimajo za baronovo posestvo. Poklicali so na sestanek dr. Kukovca in liberalnega kandidata Gumzeja, katerega je pripeljal dr. Pučnik iz Slov. Bistrice. Tako so hoteli ta sestanek izrabiti v strankarske namene za prihodnje volitve. Ko dr. Puč- nik, ki je bil postavljen od nadučitelja Sabatija za predsednika, zborovalcem izjavi, da so jih gornjepol- skavski demokrati poklicali na shod in povabili tudi dr. Kukovca in Gumzeja so kmetje glasno protestirali rekoč: «Mi ne poznamo demokratske stranke, pri nas ni demokratov. Današnji shod ni strankarski, ampak go- spodarski. Proč z demokratsko stranko, mi smo bili va- bljeni radi baronovega posestva, pa ne na volilni shod demokratske stranke.» Ko so se zborovalci pomirili, nastopi dr. Kukovec, ki izjavi, da bo govoril o agrarni reformi. On res na dolgo in široko pripoveduje o zgodo- vini veleposestev v Stari Srbiji in Bosni ter na Hrvat- skem. Nazadnje omeni tudi zadevo baronove grajščine, kar je bilo seveda zborovalcem že vse znano. Za dr. Ku- kovcem je v petih minutah prečital kandidat Gumzej svoj program, ki obsega sedem točk, v katerih pa za kmete ni ničesar. Zato mu kmetje začnejo klicati: «Ali za nas kmete nimaš nič v programu? Za nas tvoj pro- gram ne velja, mi ne maramo ne tebe, ne tvojega pro- grama.» S tem se je shod končal, ne da bi dr. Kukovec bil pridobil le en glas za svojo stranko. Na Gornji Pol- skavi je bil seveda z dr. Kukovcem tudi poročevalec «Jutra» in «Tabora» dr. Reisman. Ta je ta shod seveda

velikansko opisal v «Jutru» posebno pa še v «Taboru». «Tabor» je v petek zvečer pisal, da se Pohorje giblje. Res se je Pohorje začelo gibati, pa giblje se proč od de- mokratov in socijaldemokratov k Slovenski ljudski stranki. Za demokrata dr. Kukovca in Gumzeja na Gornji Polskavi 18. marca ne bo nič kroglic.

Dnevne novice.

Sramotno volilno borbo demokratov ostro obsojajo petkove «Jutranje novice». Radikali govorijo iz lastne izkušnje, saj so ravno njim podtaknili policajdemo- kratki najrazličnejše dogovore z Nemci, da bi tako raz- vneli nacijonalistično mržnjo ter sebe v splošni zmedi in razvnetosti postavili v najsvetlejšo in najčistejšo luč narodnjaštva. Z Orjuno so hoteli sebe predstaviti kot branitelje, vse druge pa kot rušilce narodnjaštva. — «Jutranje novice» postavljajo na laž «Jutrovo» poro- čilo iz Maribora. Dr. Pfeifer ni nikdar ponujal ing. Ve- dernjaku tajniškega mesta, ker imajo radikali že od početka svojega tajnika, ing. Vedernjak je bil po pred- pisih suspendiran in o kakem metanju iz stanovanja sploh ni govora, ker ima najeto posebno sobo, s katero nima dr. Pfeifer nobenega opravka. List ugotavlja, da stoji za orjunci, ki so pozabili na pamet, kot demonska senca smehljajočega obraza zapeljivka JDS in zato kli- če: «Da pa je začela mariborska Jeedesarija s tako lo- povskimi sredstvi agitirati za svojo politiko, dokazuje, da se v svojih poslednjih krčih ne sramuje niti politič- nega hijenstva in se igra z žrtvami svoje lastne nepre- mišljenosti. Vprašamo Vas sedaj javno, g. dr. Kukovec, g. dr. Reisman in vse vas, ki ste z lažnjivimi poročili o paktu NRS z Nemci in z dnevnimi napadi najgrše vr- ste rodili dogodke, ki so se izvršili v Cirilovi tiskarni in radi katerih sedi v ječi 17 mladih, zapeljanih žrtev, vprašamo Vas javno in odkrito, ali ste se javili sodišču v Mariboru, da razbremenite idealne ljudi, ki so v sle- pem pokoravanju do Vas storili čin, katerega duševni očetje ste vi sami! G. dr. Kukovec! Kaj ste storili za u- boge Vaše žrtve? G. dr. Reisman! Kaj ste storili za one, ki so izgubili svoje očete in sede v kaznilnici za čine, v katere ste jih zapeljali?»

Cegavi so orjunci, ki so razbili stroje v Cirilovi tis- karni? Na to vprašanje je dalo odgovor «Jutro» od pet- ka v svojem uvodniku, ki je celo posvečen tolažbi onim, ki so razbijali po tiskarni in jih je zgrabila roka pra- vice. «Jutro» se ogreva za te napadalec in njim zago- tavlja: Mi te mladine (orjunce-napadalec) ne zapu- stimo in demokratska stranka jej bo preskrbela satis- fiskacijo. Čudno, čudno, kako hitro so se demokratje prelevili v oboževalce onih orjuncev, ki so razbijali tiskarno. Takoj po napadu je prinesel «Tabor» izjavo, da demokratska stranka ni v zvezi z napadom, a dr. Kukovec je takoj posredoval za aretirane orjunce. V petkovi «Straži» smo objavili dr. Kukovčevo v «Tabo- ru» objavljeno priznanje, ki priča o krivdi policajde- mokratskih orjuncev, a sedaj pa pride še «Jutro» in pravi: ta mladina roparskih napadalec je naša. No, dober tek demokratom na taki mladini, ki spada res samo v policajdemokratske vrste in pod zaščito «Tabo- ra» in «Jutra».

Policajdemokratska «agrarna reforma». Včerajšnji «Tabor» se baha, kako sijajno sta odrezala dr. Kukovec in pa simpatični kandidat Gumzej na shodu v Zgornji Polskavi, ko se je govorilo o sekvesturi posestva Post. Ravno nasprotno je res, kar «Tabor» piše. Agrarna re- forma na tem posestvu je že davno izvedena in Wrang- lovec Polansky se je lepega dne, ko so ga radi raznih nerednosti vrgli iz druge sekvesture, priklatil ter vstra- šil nad 80 letno posestnico. Brez vsakega vsakega de- kreta se je predstavil kot sekvester in naravno je, da ga je mariborski agrarni urad, ko je to zvedel, odpravil. Sedaj ga pa hoče Kukovec zopet ustoličiti, da bi oskrbel svojega agitatorja ter zopet zemljo odvezl, ki je že bila razdeljena.

Zloraba Slovenskega planinskega društva v stran- karske namene. Kot veren katoličan pridem preteklo nedeljo od 10. maše in slišim, kako se dva delavca na vasi pogovarjata o nekem shodu «kmeta-obrtnika», nadučitelja Kocbeka. Pravila sta mi, da je načelnik Sa- vinjske podružnice SPD sklical danes, med 10. mašo delavce, ki so delali nekaj za planinsko društvo v eno tukajšnjih gostiln, češ, da bodo imeli račun. Res smo imeli račun, plačeval nam je šhte in nato imel vpričo nas delavcev volilni shod. V svojem govoru je v deveta nebesa povzdigoval demokratsko stranko. Kot priprost kmet, ki pa nekaj drži na čast, vas vprašam: 1. Zakaj javno ne priredite volilnega shoda, bi vsaj videli, kako zaupanje imamo do beograjskih podreptnikov, od kate- rih ste vi dobili odlikovanje, kakor sem čital v naših listih, nas kmete pa odirali, zato pa hočete biti demo- kratski poslanec. 2. Ali ni velikanska nesramnost iz- rabljati planinstvo v strankarske namene? V imenu tu- kajšnjih kmetov vam povem, da dosedaj smo še dali nekaj na vas, in smo mislili, da imate res namen, pov- zdigniti zanimanje za naše planine. Sedaj pa vidimo, da je to samo ovčje oblačilo, pod katerim hočete vi ši- riti demokratsko stranko in s tem nam vsem obsova- ženi centralizem, ki je poguba za kmeta in delavca. No- bene deske ne dobite več od nas za vaše planinske ko- če, dokler bodele vi imeli glavno besedo pri palniških kočah. Takega poslanca je treba, kakor ste vi, ki ima take lepe lastnosti, o katerih že pri nas vsak govori in o katerih še bomo v časopisih govorili. Tudi to bo še prišlo na vrsto, kako vi zlorabljate dobrote ljubljanske- ga g. knezoškoča, od katerega ima v najemu SPD paš- nike na Okrešlju in s katerimi vi agitirate za demo- krate. Solčavski kmet.

Je vendar zlezel enkrat na kandidatno listo gosp. Konrad Schnuderl. Kakor je znano, je bil bivši štajer-

cijanec Schnuderl od Sv. Jakoba v Slov. goricah pri prejšnjih volitvah tajnik in agitator Samostojne in kot tak eden najbolj zagriženih slabostojnežev. Ker ga pa samostojni niso vzeli na kandidatno listo, je zapustil Pucelj-Mermoljevo stranko in se upisal med narodne socialiste, kjer opravlja službo strankinega tajnika. — Narodni socialisti so se ga pa tokrat vendar le usmili- li, ga napisali na svojo kandidatno listo in Konradu se je izpolnila največja želja: tiska in imenuje se njego- vo ime med kandidati, ki sicer ne bodo izvoljeni, a do 18. marca bo vendar nastopal Schnuderl kot kandidat NSS, ki gotov ne bo dobila niti količnika.

Bivšega šefa mariborske policije dr. Senekoviča so premestili sedaj od celjskega okrajnega glavarstva k policijskemu ravnateljstvu v Ljubljano, kamor je bil že tedaj namenjen, ko je napočil konec njegovega paše- vanja v Mariboru. Takrat je mož znal izinigrirati in izmolelovati, da ni prišel v Ljubljano, temveč v Celje. Prvotno namenjeno mesto mu pa le ni uteklo in po sod- bi večine Mariborčanov bi spadal mož še nižje na jug. «Jutro» dela iz njega mučenika, ker je ostal zvest po- licajdemokraciji, a mimogrede bodi povedano, da samo za to, ker ga radikali v Sloveniji niso hoteli. Preslab in prerazupit jim je, zato so ga pa tudi pustili demokra- tom. «Jutro» pravi, koliko zaslug da si je «stekel» v Ma- riboru ter hvali njegovo taktno nastopanje ob zadnjih celjskih dogodkih. Kaj si je vse «stekel» v Mariboru, vedo najbolje sami Mariboržani, bilo je toliko «steče- nega», da ga sami policajdemokrati, ki so bili tedaj še na vladi, niso mogli rešiti premestive in koliko vneme in takta je imel povodom celjskih dogodkov, se naj- boljše vidi na tem, da je dva dni pozneje v mariborski kavarni imenoval odredbe pokrajinske uprave «nesram- nost» ter zmerjal pri tem tudi pokrajinskega namest- nika.

Duhovniške spremembe. Gospod Blaž Dvoršak je prestavljen iz Žič kot kaplan k Sv. Antonu v Sloven- skih goricah. Gospod Pavel Vesenjaj, kaplan v Ločah je imenovan za soprovizorja v Žičah.

«Za svobodo in pravo.» Pod tem naslovom je iz- dal poslanec dr. Hohnjec kratko zbirko svojih govorov, ki jih je imel v ustavotvorni in zakonodavni skupščini in v začasnem narodnem predstavništvu. Govori slu- žijo v ilustracijo programa Slovenske ljudske stranke in kot dokaz dela in boja naših poslancev za pravice slovenskega in hrvatskega ljudstva. Te dni se govori razpošiljajo našim organizacijam. Zbirka stane 5 din. po komadu s poštnino vred.

Podržavljenje južne železnice. Pogajanja za prev- zem prog južne železnice so v polnem teku, in ta hitrost je uprav sumljiva za naše beograjske mogotce. Zdi se, da bi radi še pred sklicanjem novega parlamenta do- vršili «kupčijo», ker gotovo slutijo, da bi zadeli na ve- lik odpor pri večini parlamenta. Odkar imamo svojo državo, se še nobena pogajanja, ki bi bila tako važna, kakor prevzem južne železnice, niso tako z uprav evropsko naglico vršila kakor sedaj, in je pričakovati, da se iz- vrši predaja že začetkom aprila in isti dan si lahko na- ši slovenski železničarji, pa tudi naši trgovci in obrtni- ki in vse občinstvo dobro zabeleži s črno barvo. Tisti- krat bomo lahko rekli, da je izginil zadnji vidni znak evropske kulture iz Slovenije, in Balkan se bode za- čel ne več v Sisku, Zagrebu ali Čakovcu, temveč v St. Ilju. Gospodje centralisti! Kaj hočete še več, in še lep- šega darila za Veliko noč! Toda slovenski volilci smo hudobni in nevoščljivi in na dan 18. marca bomo napolnili škrinjico št. 2 do vrha in bivša južna želez- nica potem lahko postane po imenu sicer balkanska, za upravo in promet in evropsko kulturo bode skrbela druga škrinjica mnogo boljše, kakor je dosedaj liberal- na in radikalna, ki ni mogla in tudi ni hotela sploh dobrega prometa nikjer, in je ovirala z raznimi omejit- vami še promet v Sloveniji. Slovenski volilci in poseb- no še železničarji! Ako hočete beograjskim mogotcem temeljito zmešati in pokvariti njih otročje račune, dne 18. marca oddajte kroglico v škrinjico št. 2 in bodite mirni in brez skrbi za bodočnost.

Novice iz Dolgoš pri Mariboru. Tukaj je umrl na- gle smrti 18 letni mladenič Anton Partlič. Zjutraj so ga našli v hlevu mrtvega. Rajni je bil sin velike po- sestnice-vdove. V nedeljo, 18. t. m. je imela krajevna organizacija Kmetске zveze sestanek pri gospodu J. Schmirmaul. Navzočih je bilo najmanj 40 članov. Go- vorilo se je tudi o predstojajočih volitvah. Navzoči so z navdušenjem sprejeli kandidatno listo Slov. ljudske stranke. Na vzpodbudno besedo gospoda predsednika se je nabrlo za volilni sklad in tudi udnino 584 K. So- cijalni demokratje so mislili zborovati pri Gselmanu, a napovedani govornik ni prišel, mogoče se je zbal.

Negovske novice. Na pustno nedeljo se je zvečer vračala Terezija Slana s svojim možem vinjena z vrha. Med potjo sta se brzkone sprla, zato je žena šla po dru- gi poti domov. Nekateri pravijo, da je šla sama v vodo. —Tudi za zvonove se pridno nabira pri nas, dal Bog, da jih kmalu slišimo peti. za državnozborske volitve se marljivo pripravljamo. Vsi Negovci so mnenja, da mora biti konec nasilnega režima. Zato bodo šli vsi v boj za našo, v političnih borbah preizkušeno SLS. — v boj za samoupravo Slovenije, katero so nam prodali Mermoljevci in demokrati.

Na državnem kolodvoru v Zagrebu so bili železni- ški premikači te dni zaposleni, da odpravijo na razne strani 40 tovornih vagonov. Pri premikanju vagonov je začel po nepredvidnosti med odbijače (puferje) premi- kač Tomaž Tkalec, kateremu sta vagona zlomila prs- ni koš tako, da je ostal na licu mesta mrtev. Tkalec je bil mladoženjen in zapušča ženo z enim otrokom.

Poštni uradnik — dolarski tat. Na pošti v Subotici so te dni aretirali poštnega uradnika Gojka Glavački, ker je kradel iz pisem dolarje. Pri preiskavi so našli pri

njem 60 dolarjev, a sam je priznal, da je poneveril 20 tisoč dinarjev.

Radi pomanjkanja denarnih sredstev je ogroženo nadaljnje delovanje beograjske univerze. Uprava beograjske univerze se je obrnila na finančnega ministra s prošnjo, da zviša proračunske izdatke za beograjsko univerzo za letošnje leto. Za volilno agitacijo so raztrosili radikali toliko denarja, da jim ga primanjkuje za vzdrževanje lastne — prestolne univerze.

Lesene hiše za uradnike v Beogradu. Maja meseca bo poslala Nemčija v Beograd lesene hiše, ki bodo tako zgrajene, da bodo lahko stanovali v eni po 1—2 uradniški družini. Te zgradbe pošlje Nemčija kot vojno odškodnino. Stavbena zemljišča za te lesene hiše bo odstopila mestna občina in v celem dobi Beograd iz Nemčije 600 lesenih hišic za uradništvo.

Tat-dezertir. Iz Selnice ob Dravi poročajo: Dne 22. februarja t. l. je prišel neki Slavko Pečovnik, oblečen v vojaško uniformo, v župnišče k tam stanujočemu organistu in je zaprosil za prenočišče. Predstavil se je kot novi organist v Rušah. Ponoči je ukradel selniškemu organistu, v čigar sobi je prenočeval, vso obleko in perilo v skupni vrednosti nad 10.000 K. Najbrž je poskusil pobegniti v Nemško Avstrijo. Ker je fant najbrž tudi vojaški dezertir, je upati, da ne bo ubežal roki pravice. Selniška žandarmerija je vzela zadevo energično v roke. Obžalovati moramo samo, da nimamo telefonske zveze, kar bi bilo tu na meji pač nujno potrebno. Mogoče pa je tudi, da se tat poteplje še kje po gorah. Opozarja se ljudi, katerim bi ponujal kakšno obleko v nakup, da ga takoj primejo ali pa naznanijo bližnji orožniški postaji.

Po dveh letih radi umora pod ključem. V Ogulinu so aretirali pod sumom vojnega begunstva mladega človeka, ki se je izdal za Jurija Brezovič. Žandarmerija je poslala tega sumljivega človeka zagrebški policiji, ki je dognala, da je njegovo pravo ime Jurij Božič, brezposleni mizarški pomočnik. Ta Jurij Božič je skušal leta 1920 vlomiti v Zagrebu, a ga je prepoznal šofer Fran Förster. Pri tej priliki je Božič zabodel z nožem šoferja tako opasno v prsa, da je ta kmalu na to umrl. Božiču se je posrečilo, da se je skrival pred roko pravice dve leti, a sedaj je zopet pod ključem in obtožen uboja in poskušanja vloma.

Zopet dva obsojena žandarja. V Subotici se je vršila sodnijska razprava proti orožnikoma: Miloju Nikoliću in Juriju Stojkoviću. Ravno kar omenjeni očesi postavili sta leta 1920 na madžarski meji v gozdu ubila subotiskega trgovca Arturja Klein in ga oropala za svojo 90 tisoč dinarjev. Mrtvo ter izropano truplo sta vrgla nato v neki studenec. Sodišče je obsodilo Nikolića na smrt, Stojkovića pa na 15 let ječe.

Dve žagi v Bosni postali žrtvi plamena. Te dni sta zgoreli v Fojnici dve največji žagi. Požar je nastal radi malomarnosti dveh delavcev, ki sta si kuhala večerjo pri odprtem ognju, katerega pa nista pogasila, ko sta legla k počitku. Požar se je z neverjetno naglico razširil na obe žagi in jih upepelil. Razven žag je še zgorelo 120 kubikov desk. Škoda znaša dva milijona kron, zavarovalnica pa samo 600 tisoč kron.

Dobrovoljec dvakratni ubijalec. Te dni se je dogradila na dobrovoljski naselbini v okolici Novega Sada sledeča zaloigra: Dobrovoljec Marko Trivič je povabil k sebi nekaj svojih tovarišev na večerjo. Zabava je bila skrajno prijetna ter prisrečna, a krog polnoči je začela žena Triviča poditi goste iz hiše, ker se je z njimi nekoliko sporekla. Triviča pa je tako postopanje žene napram gostom tako razljutilo, da je pograbil za puško in začel streljati za ženo, ki je bila na pobegu pred razljutenim možem. Eden izmed gostov, videč Trivičovo nebrzdano jezo, mu začne prigovarjati, naj ne bo tak divjak in se naj pomiri. Beseda je dala besedo in Trivič je ustrelil gosta v trebuh, da je obležal pri priči mrtve. Ostali gostje so nato pobegnili iz Trivičeve hiše. Eden od Trivičevih sosedov, ki je slišal strele, je prišel k njemu in ga pokaral, ker je ustrelil svojega gosta. Ko mu je pa rekel, da bo poklical žandarje, je skočil Trivič kot zver nanj in ga zabodel smrtno v srce. Zverinskega ubijalca so izročili novosadskemu sodišču.

Gibanje zakonov v Beogradu. Takoj po vojni se je sklenilo v Beogradu izvanredno veliko zakonov, ki pa sedaj glede napredka zelo — zelo padajo. Ako računamo zakonske zveze vseh veroizpovedovanj, ki so se sklenile v Beogradu leta 1920, dobimo 2145, leta 1921 samo 2010 in leta 1922 pa le še 1756. Od teh 5911 zakonov iz vseh treh let je bilo čisto pravoslavnih 5681, a čisto katoliških 29, mešanih ter ostalih pa 120. Minulega leta 1922 se je poročilo v Beogradu 65 ločenih žensk in 52 ločenih moških. Od teh 4 ločene in 4 ločeni so stopili četrtokrat v zakon. Ti po ločitvi sklenjeni zakoni dokazujejo in interesantno plač, da v drugič poročene žene jemljejo veliko mlajše moške kot so same.

Ako pa je drugi mož starejši od ločene ženske, potem je gotov gmočno zelo dobro založen. Od 65 ločenih žen minulega leta se je poročilo 27 z možmi, ki so dokaj mlajši kot ženske.

Rudniško bogastvo v naši državi. Največje rudniško bogastvo v naši državi predstavljata Bosna in Hercegovina, kjer je zaposlenih 8500 rudarjev in pride po eden rudar na vsakega 350 prebivalca. V Bosni in Hercegovini je doslej odkritih 64 leg premoga, ki predstavljajo površino od 4000 kv. kilometrov, kar znaša približno eno trinajstino celokupne površine Bosne in Hercegovine. Po približni ceniitvi je v zgoraj omenjenih legah 680 milijonov ton premoga. Ako bi se od teh milijonskih ton izrvalo dnevno 350 vagonov, bi bil ta premog izkopen še le v 150 letih. V Bosni in Hercegovini je sedaj v obratu 11 premogovnikov in sicer se je odprlo pet po preobratu. Po teh premogovnikih so pa naprave za čiščenje in pranje premoga zelo zastarele

in radi tega se zmeče dnevno med kamenje 4—6 vagonov premoga. Od železnih rudnikov je največji oni v Ljubiji, kjer so odprta štiri ležišča s 43 milijoni ton železne rude. Dnevno se producira 100—120 vagonov, ker več ne zmaga železnica. Poleg Ljubije še imamo železni rudnik v Varešu, ki pa ni v obratu, ker železnica nima vagonov. Topilnica za železno rudo v Varešu ima dve veliki peči, od katerih bi lahko stopila vsaka dnevno po 14 vagonov. Nadalje imamo rudnik brona v Dubošnici z dnevno produkcijo enega vagona ter rudnik mangana v Čevljanovičih z dnevno produkcijo 10 vagonov. V Hercegovini od Posušja, Širokega Brega, Citluka, in Stolca do Boke Kotorske je najbrž največje ležišče aluminija na svetu, a se še doslej ni dobil nikdo, ki bi bil začel z eksploatacijo tega nepreglednega naravnega bogastva. V solnem rudniku v Kreki je 2 milijona 700.000 hl slane vode. Od te vode vsebuje vsaki hektoliter 32 kg soli. Produkcija Kreke znaša dnevno 14 vagonov. V Srbiji je Bor največji rudnik bakra v Evropi, a je v francoskih rokah in ni v obratu. Srbija je glede raznih rudnin zelo bogata, a še ne tozadevno preiskana. Rudarska produkcija na Hrvatskem je dokaj malenkostna. Največji premogovnik naše države pa je v Trbovljah. Ako bi imela naša vlada kak smisel za rudarsko bogastvo v naši državi in zboljšala promet, bi se dosedanja rudarska produkcija vsaj lahko podvojila. Ako bi bila vlada protrošila 900 milijonov dinarjev mesto za brezuspešno dviganje valute za povzdigo rudarske produkcije, bi stala naša valuta danes malo drugače.

Porast državnih dohodkov na taksah. Dohodki taks za mesec januar tega leta znašajo v celi državi 39 milijonov 480.969 D. V januarju minulega leta so znašali dohodki na taksah samo 29.477.487 D. Povišek znaša torej v tem letu za celih 10.003.481 D. V prvi polovici budžetnega leta 1922-23, torej od 1. avgusta do 31. januarja se je plačalo na taksah v celi državi 225 milijonov 691.122 D. V istem času se je plačalo za minulo proračunsko leto samo 150.351.979 D. Letos znaša torej povišek 75.339.142 D. Po letošnjem proračunu je bilo predvidenih dohodkov od taks samo 203.749.998 D, a v resnici pa se je pobralo 21.941.124,58 D več nego je bilo predvidenih v proračunu.

Rok za vložitev dohodninskega davka za leto 1923, poteče koncem februarja tega leta. Posebne pozive za vložitev napovedi dobe le oni davkoplačevalci, kateri so še le tekom leta 1922 stopili v davčno dolžnost s tem, da so vsled otvoritve trgovine, obrta ali iz katerikoli drugih povodov dosegli dohodke, ki na eno leto preračuneno dosegajo davčni minimum 10.000 K, ako ni nastala davčna dolžnost tekom leta 1922 vsled priselitve v Slovenijo ali pa s tem, da so dosegli službene prejeme v dohodnini zavezani višini. Vsi drugi davkoplačevalci so dolžni na podlagi razglasa finančne delegacije v Ljubljani z dne 22. januarja 1923 št. A I 3012, objavljenega v Uradnem listu št. 11 od 31. januarja 1922 vložiti napovedi brez nadaljnje poziva do 28. t. m. Kdor napovedi ne vloži v določenem roku, temu se odmeri dohodnina na podlagi uradno nabranih podatkov brez njegovega sodelovanja. Vrhu tega izgubi tudi pravico izpodbijati dejanske ugotovitve cenilne komisije, oz. ne more uveljaviti novih dejanskih navedb, torej tudi ne zahtevati kakih novih odbitkov. Spričo dalekosežnih posledic, katere povzroča opustitev ali prepozna vložitev napovedi, se davkoplačevalci opozarjajo, da določeni rok poteka. Komur bi ne bilo mogoče pravočasno vložiti napovedi, naj vloži pri pristojnem davčnem oblastvu utemeljeno, kolekaprosto prošnjo za podaljšanje roka in navede v tej prošnji razloge, ki mu onemogočajo zadostiti zakoniti dolžnosti v določenem roku.

Iz Ptuja.

Ustanovitev Orjune v Ptuju. Dne 19. t. m. je imela Orjuna ustanovno zborovanje v Narodnem domu. Govoril je nek Krajnc iz Ljubljane, ki je na dolgo in široko razpravljaval o dolžnostih tega društva. Govor je vseboval samo demagogijo. Izvoljeni so: Lekarnar Orožen za predsednika, kot odborniki: dr. Šalamun, učitelja Peček in Majcen, ter mizar Sagadin. Vsi so, razen Orožna, znani kričarji in priganjači demokratske stranke, posebno prosluli Šalamon. Potrebno bi bilo, da se ustanovi po mariborskem vzorcu «Ljudska straža», ki naj bi imela nalogo, pobijati tendenco te orjunaške zalege.

Ptujski paša dr. Pirkmajer je pred par dnevi izginil iz Ptuja, ne ve se kam. Sliši se, da se po 6 mesecih zopet vrne na svoje mesto, da bo naprej paševal. Toda proti vrnitvi tega tirana protestira celi okraj, na kar opozarjamo g. Hribarja, da vrnitev na vsak način prepreči. Mož s kosmato vestjo in debelo kožo spada v Makedonijo, da se tam nauči manir in olike. Pri tej priliki si usojamo vprašati gospoda Hribarja, kako je s procesom dr. Pirkmajer contra Pesek. — Znano je namreč, da je Pesek nastopil dokaz resnice o trditvah, priobčenih v svojem glasilu «Jugoslavija». Znano pa je tudi, da je bilo v tej zadevi tudi že več prič zaslišanih v Ptuju, ki so baje tudi potrdile od Peska navedene obdolžitve. K zadevi se še povrnemo.

Ptujski vedomokrat Kraigher je bil naslednjo jutro po plesu «Auf der Alm», ko se je podal ves izkrokan iz plesišča v gostilno «Judennack», od ptujskih Nemcev pošteno pretepen. Poprej je z njimi prepeval nemške pesmi in naposled so ga tile pošteno premlatili. Kaj neki bo rekla Orjuna k temu, koje je Kraigher zvest pristaš. Znani kričar dr. Šalamun, ki je bil istakao na plesu «Auf der Alm» in je tudi naslednjo jutro popival z Nemci, sicer ni bil tepen, in to pa menda radi tega ne, ker je iste v kavarni «Evropa» javno poljuboval. Ta lažidemokrat je tudi orjunaš in celo odbornik. Kdaj pride vrsta na g. Jerše-ta? Tako se vprašuje-

mo prebivalci ptujskega okraja. Mnoge navdušene demokrate je že odnesla radikalna justica; kdaj pride pa polnokrvni demokrat Jerše, vodja davčnega urada v Ptuju na vrsto? Že pred vojsko je kazal Jerše očitno, kako sovraži krščansko katoliško ljudstvo; tiščal je kat. krčevinsko izobraževalno društvo ven iz Narodnega doma in delal na to, da se mu odreče za vselej dvorana za gledališke predstave. Gospod Jerše, jelite, da je res, kar pišemo? In zakaj ste to zahtevali? Zato, ker baje to okoliško društvo sploh ni nobena intelektualna ustanova; to prednost ste dali samo mariborskemu Dramatičnemu društvu. Kdo vas pa je preživljal tekom vojne? Ali ne od vas zaničevana in prezirana kmetska krščanska okolica! Dobro se tudi spominjamo, kako je gospod Jerše v uradu govoril s svojimi slovenskimi tovariši v blaženi švabščini — in danes, ko je po milosti demokratskega Narodnega sveta postal vodja davčnega urada, hoče veljati za prvega Slovana in narodnega bori-telja. Nesmrtno se je osmešila njegova ohola nadutost: zlasti zadnje čase, ko je predpisoval strankam petkratni desetek za vsako zakasnelo vplačilo. Mož, ki take stiska narod, kojega sin hoče biti, zasluži temnico in modro polo brez pokojnine. Upamo, da tudi zanj pride zasluženo plačilo.

O gospodični Küssel, tipkarici na mestnem magistratu se govori, da si že dalje časa prisvaja kolke iz uradnih spisov ter jih prodaja. — Gospod župan, ali ne poznate dolžnosti v takih slučajih. Občinstvo želi izvedeti, koliko znaša škoda in katere stranke so prizadete. Toraj na noge.

Odlikovanje človekoljubnega rešitelja treh otrok. Kralj je odlikoval z zlato medaljo za gradjanske zasluge gospoda Vinka Glatza, veleposelnikovega sina iz Krčevine pri Ptuju, ki je dne 15. januarja t. l. z lastno smrtno nevarnostjo rešil tri sanjkajoče dečke v Krčevini izpod ledu ribnika, v katerega so se pri sanjkanju vdrli. S tem človekoljubnim in požrtvovalnim čnom so se bavili tudi listi in javnost.

IMENA TISTI OBRTNIKOV, KI SI SE ZANAPREJ ZELIJO DR. KUKOVČEVEGA CENTRALISTIČNEGA BIČA.

Na židovsko vsiljivi način sili demokratska stranka obrtnike-volilce k temu, da bi glasovali za dr. Kukovca. Vsak otrok na Slovenskem zna, da sta Kukovec in Žerjav dve leti sedela v tisi centralistično-demokratski vladi, ki je od leta 1920 naprej s svojo bedasto in pogubonosno finančno politiko ter z brezvestnimi naredbami skoroda uničila in upropastila pošteno obrt in trgovino. Ali si upa kdo to dejstvo zanikati? Le ozrite se nazaj, obrtniki, kdo je kriv neznosnih starih in novih davkov: dohodnine, davka na vojne dobičke, prometnega davka, trošarine, nesmiselne carine in njih predpisov, valutnih in deviznih naredb demokrata dr. Kumanudija! Ali ste na te dobrote demokratske vlade že pozabili obrtniki in trgovci? Dr. Kukovec in dr. Žerjav sta celo sama sodelovala kot ministra pri upropastjanju obrtnega in trgovskega stanu. In danes vas isti Kukovec in Žerjav z milimi besedami in lažmi vabita: Glasujte za demokratsko stranko! Da bi ujel kaj kalinov, si je Kukovec dovolil šalo z Rebekom. Postavil je Rebeka za okrajnega kandidata v Celju in Mariboru, a sebe za nosilca liste. Na ta način Rebek nikoli ne bo izvoljen, ampak vsak obrtniški glas se bo štel le za dr. Kukovca.

To bi morali vedeti vsaj presodni obrtniki in trgovci sami. A kaj se je zgodilo? Dobili so se nekateri zagrizeni demokratski obrtniki in trgovci, ki pljujejo v lastno skledo ter kot nekaj «Aksijski odbor pridobitnih slojev» v posebnih okrožnicah priporoča obrtnikom in trgovcem Rebeka in Kukovca. Na okrožnici so podpisani med drugimi ti zaslepljeni:

Fran Novak, brivec v Mariboru in predsednik «nepri-stranskega» Obrtnega društva v Mariboru. (Dobil je od dr. Kukovca «pare».)

Ivan Kravos, sedlar v Mariboru.

Ivan N. Soštarič, trgovec v Mariboru na Aleksandrovi cesti, znan kot vodja «gospodarskega» urada v Mariboru.

Ferdo Pinter, trgovec z železnino na Aleksandrovi cesti v Mariboru.

Ivan Zelenko, čevljar v Ptuju.

Ivan Bizjak, krojač v Celju.

Rudolf Monjac, čevljar v Mariboru.

Miho Vahtar, knjigovez v Mariboru.

Ivan Vrečko, lesotrzec v Slovenjgradcu.

Vladimir Vlašič, fotograf v Mariboru.

Ivan Kvas, klobučar v Mariboru.

Vilko Weixl, papirni trgovec v Mariboru.

Jakob Zdravec, mlinar v Središču.

Lovro Petovar, milijonar v Ivanjkovcih.

Josip Stajniko, kolar v Mariboru.

Joža Volčič, mizar in Sokol v Mariboru.

Ferdo Babič, ključavničar v Mariboru.

Josip Holy, brivec v Brežicah.

Ivan Rakuša, dimnikar v Ormožu.

Andrej Oset, trgovec (?) v Mariboru.

Rajko Zotter, krojač in Sokolič v Mariboru.

Franjo Farič, ključavničar v Mariboru. (Je že preklical svoj podpis, ki ga nikoli ni dal.)

Eman Ilih, slaščičar v Mariboru. (Tega mu je še treba bilo!)

Ivan Gumzej, obrtnik v Slov. Bistrici in še nekateri drugi.

Tem ljudem je torej bilo dosedanje uničevalne finančne, carinske in valutne politike demokratov v Beogradu še premalo. Hočejo, da se Slovenijo še huje eksploataira, da bodo Kumanudiji, Plavšiču, Kukovci, Žerjavi in drugi demokratski prvaki upropaščali pošteno, solidno trgovstvo in obrtništvo. Mi poštene obrtniki in

trgovci pa pravimo: Izdajalec našega stanu je, kdor na ta ali oni način agitira za dr. Kukovca in za njegovega hlapca Rebeka! Takim zaslepljenec privošimo, da bi jim v obliki še hujših davkov beograjski centralisti jermene rezali s hrbtov. Kdor izmed obrtnikov ali trgovcev bo sledil pozivu plačancev brivca Novaka ali znanega Weixla ter glasoval za Kukovca ali Rebeka, njega naj le uničuje nesrečna demokratska carinska, devizna in vaburna politika.

Kdor pa misli s svojimi možgani, ta bo dal svoj glas edini pošten in najmočnejši stranki: Slovenski ljudski stranki, ki ima drugo volilno škrinjico!

Iz Maribora.

Demokrati — ponarejalci podpisov. Nek akcijski odbor Kukovčeve Napredne kmetско-obrtné zveze je pošiljal pred tednom obrtnikom po celi Štajerski mile prošnje, da naj vendar obrtniki glasujejo dne 18. marca za Kukovčovo listo. Rebeka je ta akcijski odbor — Spindler in Voglar — nataknil na ribiški trnek kot mastnega črvička, da bi naložil vsaj toliko glasov, koliko bo Kukovcu treba do količnika (6000—7000 glasov). Da bi Kukovčovo ribarstvo bolj vleklo, so v tajništvu JDS podpisali celo vrsto «obrníkov» in «trgovcev», kateri se baje samo radi obrtništva pehajo za Rebeka. Sama sleparija! Že danes upamo staviti JDS arjem, kar hočejo, da Rebek nikdar ne bo izvoljen, ker je nosilec njegove liste vendar dr. Kukovec. V najsrečnejšem slučaju — in še tedaj bi se moral zgoditi čudež — bi mogel biti izvoljen edino nosilec Rebekove liste — dr. Kukovec. Značilno je, kako so «obrníki» brivec Novak in znani Kenda podpisovali obrtnike, ki pripočajo Rebekovo listo. Gospod Franjo Farič, lastnik ključavničarske tovarne je izjavil pred pričami, da nikdar ni podpisal dolične okrožnice. Kukovec, Kukovec, daleč si prijadral s svojo stranko.

Svetnik davčnega oddelka Avgust Sedlar grozi, kako bo vse, ki niso demokrati, obdavi, da bodo stekali in škripali. Razume se popolnoma na policajdemokratsko načelo o izrabi oblasti v strankarske svrhe in da pride po oblasti tudi do «zarade», pomaga dr. Kukovcu pri grabežljivih in umazanih nakanah na Postino posestvo na Polskavi. Skrajni čas je, da si uprava tega svetnika ogleda, nas bo pa zanimalo, kaj bo delal, ko bo enkrat penzionist. S čim bo tedaj podpiral propadajočo policajdemokracijo? — Z umom gotovo ne, ker ga tako malo kaže, ko se tako razgali ter kompromitira v svoji strankarski zagrozenosti.

Kaj je dr. Mulej — ali samo sodni svetnik ali pa še vrhu tega zastopnik ter poročevalec policajdemokracije na sodnji? — Naj se na to odgovori, oziroma stvar izčisti! — Policajdemokratsko zastopništvo dr. Muleja na sodnji je razvidno iz tega, da je «Jutro» takoj po vlaganju kandidatnih list bilo obveščeno, kdo je listo predložil, kdo podpisal ter kdo bo stal pri škrinjah, ko stranke same tega nikdar niso objavljale. — Ali dr. Mulej «Jutru» sam o tem poroča, ali pa daje informacije dr. Reismanu, kar je škandalozno za sodno upravo, ki kaj takega trpi. Svetnik dr. Mulej povrh še aspirira na predsedniško mesto, da bi lahko več poročal Reismanu ali «Jutru» in na upravi je ležeče, da ga pristrže pri tem delu in poletu.

Dogodek kandidata. «Tabor» piše, da se je pripetil policajdemokratskemu kandidatu Malgaju značilen dogodek. K njemu naj bi bil prišel «klerikalec» neznan po imenu in osebi ter mu ponujal 5000 dinarjev, če bi hotel prestopiti ter agitirati za SLS. Kandidat Malgaj je celo videl moleti iz listnice obiskovalca listek z imenom Franjo Že. — Senzacija z neznanim klerikalnim podkupovalcem, kateremu molijo iz žepa lističi z imenom poslanca Zebota, se ne bo obnesla, vsaka baraba lahko pravi, da jo obiskujejo ter nagovarjajo popolnoma neznani ljudje, mi pa imamo drug dogodek kandidata, kjer ne bo ne pomote in nepoznanstva v osebi. — Dr. Kukovec je dal Kūharju 50 tisoč dinarjev za agitacijo v Prekmurju. Odkod mu denar? — Razložite ta dogodek znanih kandidatov!

Kozla so postavili za vrtnarja. Včeraj se je vršil občni zbor Nabavljalne zadruge za državne nameščenice. Ob tej priliki je bil izvoljen kot odbornik znani mari borski občinski svetnik g. Kohlbesen, ki je navajen na sprejemanje provizij v tisočakah. Mož kot je Kohlbe-

sen pač gotovo ne spada v odbor Nabavljalne zadruge.

Protestni shod juž. železniškega osebja. Včeraj, 25. februarja ob 11. uri dopoldne se je vršil dobro obiskan shod juž. železniškega osebja, ki je viharo protestiralo proti podržavljenju južne železnice, in poglavitno kar je, bi bilo to osebje v vseh ozirih več ali manj oškodovano. Izmed govornikov so nekateri prav temperamentno nastopali, in mi radi priznamo, da imajo v več ozirih prav. Zaradi pomanjkanja prostora ne moremo obširno poročati o tem shodu, omenimo samo, da smo dobili daljši dopis od g. A. G., železniškega uslužbenca pri kontroli dohodkov, ki smo ga dobesečno že dne 21. februarja priobčili pod naslovom «Nekaj pomislekov o podržavljenju južne železnice». Sicer pa bomo celi razvoj te kupčije pazno zasledovali in naši slovenski železničarji so lahko uverjeni, da so naše in vse poštene javnosti simpatije na njihovi strani, in bomo vse tozadevne dopise po možnosti pravočasno priobčevali.

Zaupniki Slovenske ljudske stranke za mesto Maribor se vabijo, da pridejo prihodnjo sredo, dne 28. februarja točno ob 7. uri v dvorano rokodelskih pomočnikov, Lekarniška ulica, k važni seji. Ob enem so povabljeni člani Obrtné zveze iz vseh stanovskih organizacij SLS (poštni nameščenici, kaznilniški pazniki, člani Delavske zveze, Prometne zveze itd.). Vstop imajo samo moški. Seja bo veljavna, zategadelj prosimo za neshljive udeležbe! Načelniki in odborniki organizacij vseh petero okrajev in vseh organizacij so dolžni povabiti vse zaupnike in agitatorje na ta sestanek! — Tajništvo SLS.

Seja Jugoslovanske strokovne zveze. Dne 4. marca t. l. se vrši mesečna seja Jugoslovanske strokovne zveze v Lekarniško dvorani ob pol 4. uri popoldne. Udeležba obvezna za vse odbornike. — Točno ob 4. uri popoldne se vrši shod Jugoslovanske strokovne zveze v Lekarniški ulici. Udeležba obvezna.

Tretji redni letni občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze se vrši dne 11. marca t. l. v Lekarniški ulici. Začetek točno ob 4. uri popoldne. Če bi ob napovedani uri občni zbor ne bil sklepčen, se vrši čez pol ure nov občni zbor z istim dnevnim redom in ob vsakem številu navzočih.

Podružnica Prometne zveze v Mariboru sklicuje v sredo, dne 28. februarja t. l. ob 19. uri sestanek v prostorih gostilne Nendl, Tržaška cesta. Dostop imajo vsi uradni slugi, kretniki in nadkretniki, ter tudi bločni slugi. Dolžnost vsakega člana, kakor tudi nečlana je, da se tega zelo važnega sestanka udeleži.

Gledališka predstava. Katoliška mladina v Mariboru priredi prihodnjo nedeljo, dne 4. marca gledališko predstavo v Narodnem domu ob 5. uri popoldne. Razven deklamacije in pevskih točk se predstavljate dve igri: «Kdor drugemu jamo koplje» ter «Krčmar in stavač». Med odmori svira društvena godba na pihala. Ker se bo prebitek porabil za nove, že naročene zvonove sv. Marije, se vabijo vsi k najobilnejši udeležbi.

Strogi pasji zapor v Mariboru. Dne 22. t. m. je bil v Magdalenskem predmestju ustreljen pes, o katerem so ugotovili, da je bil stekel. Magistrat je pozval tudi vse osebe, katere je morda ugriznil ta pes, da se nemudoma javijo pri mestnem fizikatu. Radi zgoraj omenjenega slučaja stekline je odredil župan strogi pasji zapor. Posestniki psov, ki se ne bodo držali zakonov, katere predpisuje strogi pasji kontumac, bodo izgubili živali in povrh še plačali prav občutno globo.

H. G. WELLS:

Zgodba o nevidnem človeku.

In če položite košček navadnega stekla v tekočino, ki je gostejša nego voda, bo popolnoma nevidno, kajti svetlobni žarki se skoraj prav nič ne lomijo in ne odbijajo, k orehajajo iz vode v steklo. Steklo v vodi je nevidno kakor kisik ali kakršenkoli drug plin v zraku. In iz istega razloga.

»Da«, je dejal Kemp, »to je jasno! Vsak začetnik ve to.«

»Poslušajte še nekaj druga, kar ve tudi vsak začetnik! Ako zdrobite steklo v prah, Kemp, postane vidno, dokler je na zraku. To je zato, ker se svetlobni žarki lomijo in odbijajo od neštetihi drobnih ploskvah zdrobljenega stekla. Ako pa denete beli stekleni prah v vodo, — bo neviden. Zdobljeno steklo in voda imata namreč isti refrakcijski indeks, to je, svetlobni žarki se le malo ali nič ne odbijajo in ne lomijo, ko prehajajo iz vode v steklo.

Steklo postane torej vidno, ako ga denete v tekočino, ki ima z njim isti refrakcijski indeks. Prozorno telo postane nevidno, ako se nahaja v mediju z istim refrakcijskim indeksom. — In če le trenutek premisljujete, bode izprevideli, da bi tudi zdobljeno steklo postalo nevidno v zraku, če bi postal njegov refrakcijski indeks isti z zračnim.«

»Da, da, — ampak človek ni zdobljeno steklo!«

»Ne —«, je odgovoril Griffin. »Človeško telo je še prozornejšel!«

»Nezmisl!«

»Tko mi odgovarja zdravnik —! Kako pozabimo! Ali ste v svojih desetih letih že čisto pozabili fiziko? Le samo mislite na vse tiste stvari, ki so prozorne, pa se ne zdijo! Papir na primer je narejen iz prozornih vlakovin in bel se nam zdi le iz istih razlogov, vsled katerih je tudi zdobljeno steklo belo in neprozorno. Namočite bel papir v olju, napolnite prostore med molekulami z oljem, tako da se ne bodo lomili in odbijali svetlobni žarki drugje ko na površju — in papir bo prozoren kakor steklo. In ne samo papir, ampak tudi bombaževa vlakovina, lanena vlakovina, volnena vlakovina, lesena vlakovina — in kost, Kemp, meso, Kemp, lasje, Kemp, nohti, Kemp, živčevina, Kemp, — skratka vse človeško telo, izvzemši rdeča telesa v krvi in temni pigmenti v laseh, vse je sestavljeno iz prozorne, brezbarvne snovi. Tako malo zadostuje, da je človeško telo vidno! Po večini vlakovina živih bitij ni nič več in nič manj prozorna nego voda.«

»Seveda, seveda!« je vzkliknil dr. Kemp. »Že sinoči sem premišljeval o mikrobah v morski vodi, ki so tudi nevidne.«

»No —, sedaj me razumete! — In vse to sem vedel in nosil seboj celo leto potem ko sem odšel iz Londona. — Pred šestimi leti je bilo. Pa obdržal sem svoja razmišljanja zase. Hobbema, moj profesor, ni bil pošten človek. Kradel je ideje. Nepristano je vohunil — saj veste, kako so znanstveniki! Svojih idej pa nisem hotel izdati! Delal sem in delal in bliže in bliže sem prihajal rešitvi —, da izpremenim svojo formulo v dejstvo, v poskus. Živi duši nisem ničesar povedal, kakor strela bi naj moja ideja zadela svet in v trenutku sem hotel biti slaven. Lotil sem se vprašaja o pigmentih in mahoma — ne namenoma, ampak slučajno — sem naredil iznajdbo, izum v fiziki —.«

»No —?«

»Znano vam je, da je možno izpremeniti barvo rdečih krvnih teles v belo, jih narediti brezbarvne, in da v kljub temu kri obdrži svoje funkcije —

Kemp je nevrno vzkliknil.

Nevidni človek je vstal in stopil po sobi.

»Le vzklikajte! — Spominjam se še tiste noči, — pozno je bilo. Po dnevi človeka motijo radovedni, leni dijaki. Delal sem včas do zore. In nagloma mi je prišlo, kakor blisk, jasno in popolno. Sam sem bil, tiho je bilo v laboratoriju, luči so gorele svetlo in nemo. Žival — živalska vlakovina bi se dala narediti prozorna — nevidna! Vse telo — izvzemši pigmente! — Neviden bi bil, sem si dejal in pomislil, kaj vse bi to pomenilo zame. — Prevzelo me je. Pustil sem steklenici in stopil k oknu ter strmel v zvezdnato nebo. »Neviden bom!« sem si ponavljal.

Tak uspeh bi presegal vsako čarovnijo. In v duhu sem gledal, kaj vse bi pomenila nevidnost za človeka. Moč, svoboda —. Temnih strani nevidnosti tistikrat nisem poznal. Le pomislite! Jaz revni, siromašni, v ozkih razmerah živeči pomožni učitelj v majhnem vseučiliškem mestu, jaz bi bil neviden —. Vprašam vas, Kemp, ali bi vi —? Vsak, povem vam, vsak bi se vrgel na tak studij —.

In delal sem tri leta in ko sem prekoračil goro težkoč, se je kopnila pred menoj nova gora. Vse tiste podrobnosti! In vsa tista jeza in sitnost! Profesor, nevoščljivi profesor, ki vam je vedno za petami! »Kedaj bode objavili —?« To je bilo njegovo vedno in večno vprašanje. In dijaki, lenuhi, radovedneži! Tri leta —!

In po treh letih truda in skrbi sem iznašel, da dela ne morem dovršiti, — ne morem.«

»Zakaj ne?«

»Denar!« je odgovoril nevidni in stopil k oknu.

Sunkoma se je obrnil. »Okraedel sem starca — svojega očeta.

Denar ni bil njegov in — in v svojem obupu se je ustrelil —.«

(Dalje prihodnjič.)

KLOBUKE ČEVLJE

7-15 65

PERILO

samozaveznice, dežne plače, dežnike, torbice za trg, nahrbtnike i. t. d. v veliki izbiri nudi najceneje

JAKOB LAH, MARIBOR, GLAVNI TRG 2.

Pozor! Prodaja konj! Pozor!

Dva lipčanska belca, enake velikosti, 8 let stara, ena arabska dirkalna kobila, 4 letna, vsi čez 160 cm visoki, en arabski zrebec in konj (Wallach) oba 3 letna, vsi brez hibe ali pogreška. Vpraša se: Pošto no ležeče »Bosna«, Slovenska Bistrica. 88

Modra galica 98,59%

Žveplo 2 krat rafiniran,

»Floristellae

Petrolej, bencin, a tro-

šarino in brez

trošarine, vsakovrstna strojna

raf. olja ponuja po najnižjih

cenah

Mahorko, Maribor

d. z o. z. Slovenska ul. 8

telef. 153.

Veletrgovina z premogom in drvi
na debelo na drobno

F. & A. UHER

Slovenska ul. 8 Telefon 344

CENIK:

10-10 55

PREMOG v vsaki množini na dom postavljen po Din. 32, 37, 42, 45-25 in 66-75 za 100 kg.

DRVA: bukova cela na dom postavljena Ia Din. 700, IIa Din. 625 za kladro.

BUKOVA REZANA 20 cm dolga na dom postavljena Ia Din. 50, IIa Din. 45 za meter.

MEHKA 1 meter dolga vezaza (odpadki) Din. 0-27 za kg na dom postavljena.

Naročila se sprejmejo samo v pisarni v Slovenski ul. 8.